

Uchwała Nr 54/2023
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 27 lutego 2023 r.

dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki zmieniającego
rozporządzenie w sprawie współczynników kosztochłonności

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2023 r. (pismo nr DP-WLS.0231.2.2023.MCH), projektu w/w rozporządzenia, stosownie do art. 329 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), Rada Główna przedstawia następującą opinię.

1. Projekt zakłada wprowadzenie następujących zmian w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie współczynników kosztochłonności (Dz. U. 2019 poz. 202):
 - w § 4 (*Do ustalenia współczynnika kosztochłonności prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych dla kierunku studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich, o profilu praktycznym, przepis § 3 stosuje się odpowiednio, z tym że obliczoną wartość podwyższa się o 0,5*) - wyraz „0,5” zastępuje się wyrazem „0,25”;
 - ustalenia nowych wartości współczynników kosztochłonności prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych w poszczególnych dyscyplinach naukowych lub dyscyplinach artystycznych (Załącznik nr 1) oraz
 - ustalenia nowych wartości współczynników kosztochłonności prowadzenia działalności naukowej w poszczególnych dyscyplinach naukowych lub dyscyplinach artystycznych (Załącznik nr 2).
2. Rada Główna zwraca uwagę, że współczynniki kosztochłonności kształcenia i prowadzenia badań w dyscyplinach stanowią tylko jeden z elementów algorytmów podziału subwencji i bez znajomości poszczególnych składników algorytmów oraz ich wag dla różnych typów instytucji ocena zasadności zmian oraz ich skutków jest trudna do przeprowadzenia. Na potrzeby niniejszej opinii opieramy się na obecnie wciąż obowiązujących postaciach algorytmu.
3. Zmiana w § 4 rozporządzenia zakłada obniżenie wartości o jaką podwyższa się współczynnik kosztochłonności na studiach o profilu praktycznym, z 0,5 do 0,25. Według Ministerstwa zmiana jest związana z koniecznością zapewnienia właściwej proporcji w zakresie kosztochłonności prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych o profilu praktycznym w stosunku do kształcenia na studiach stacjonarnych o profilu ogólnoakademickim.
4. Rada Główna uważa, że efektywne zmniejszenie współczynników kosztochłonności kształcenia na studiach o profilu praktycznym stanowić będzie osłabienie zachęty finansowej do prowadzeniu tych studiów w grupie uczelni akademickich, mimo wyraźnego deficytu absolwentów kierunków praktycznych na rynku pracy. Z tego względu opinia Rady o tej zmiany jest negatywna.
5. Dotychczasowa rozpiętość współczynników kosztochłonności prowadzenia kształcenia na studiach stacjonarnych, jak i prowadzenia działalności naukowej określona przedziałem 1– 4 zostaje zmniejszona do przedziału 1 – 2,5, a nowe współczynniki wyróżnione na 7 poziomach ulegają zmniejszeniu proporcjonalnie do wartości wyjściowej. Proponowane współczynniki prowadzenia kształcenia wahają się w poszczególnych 56 dyscyplinach naukowych w przedziale od 1,0 (*filozofia, historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki prawne*, poprzez 1,5, 1,75, 2,0, 2,25 do 2,5 (*nauki medyczne*). Z kolei współczynniki kosztochłonności prowadzenia działalności naukowej znajdują się w przedziale 1 - 2,5 (1 – *ekonomia i finanse*,

filozofia, nauki o bezpieczeństwie, literaturoznawstwo, językoznawstwo, polonistyka, nauki biblijne, prawo kanoniczne, nauki o mediach i komunikacji społecznej, nauki prawne, pedagogika, polonistyka; 2,5 - informatyka techniczna i telekomunikacja, inżynieria biomedyczna, inżynieria materiałowa, inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka).

6. Rada Główna podkreśla, że zmniejszenie zakresu wartości współczynników kosztochłonności ma niejednakowy wpływ na poszczególne dyscypliny. W ujęciu relatywnym zmiana będzie sięgać od 16,7% spadku (w poziomie drugim – spadek z 1,5 do 1,3) do 37,5% (w poziomie siódmym – spadek z 4,0 do 2,5). Ponieważ współczynniki kosztochłonności służą do podziału z góry założonego całkowitego budżetu subwencji, planowana zmiana będzie skutkowałą względny wzrostem finansowania dyscyplin o niskich współczynnikach, a spadkiem finansowania dyscyplin o wysokich współczynnikach, w porównaniu do obecnej sytuacji. Takie zmniejszenie dotknie przede wszystkim jednostki i uczelnie, które prowadzą najbardziej kosztochłonne kierunki studiów i prace badawcze.
7. Uzasadnieniem proponowanego zmniejszenia rozpiętości współczynników kosztochłonności są wyniki ankiety przeprowadzonej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Z analizy zawartej w uzasadnieniu projektu wynika, że w latach 2019-2021 65%-85% kosztów prowadzenia kształcenia i działalności naukowej stanowiły koszty osobowe wraz z narzutami (łącznie koszty pracy). Taki argument Rada Główna przyjmuje, uważając jednocześnie, że efekty spłaszczenia skali współczynników kosztochłonności w obu wymiarach (dydaktyki i działalności naukowej) wymagają pogłębionych analiz, biorących pod uwagę całość algorytmów podziału subwencji.
8. Negatywne skutki proponowanej zmiany skali współczynników kosztochłonności, ze względu na dystrybucyjny charakter algorytmu subwencji, będą większe dla uczelni profilowych o wysokiej kosztochłonności, takich jak np. politechniki, uczelnie medyczne, artystyczne czy AWF-y. Ich wysoka kosztochłonność wynika z obiektywnych uwarunkowań, między innymi z konieczności zatrudniania specjalistycznego personelu pomocniczo-technicznego (np. dyscypliny techniczne i przyrodnicze, AWF), niezbędnej ale kosztownej infrastruktury, aparatury i odczynników (np. nauki medyczne, techniczne, przyrodnicze i AWF), czy kształcenia w małych grupach (np. uczelnie artystyczne i medyczne). Nie można też zapominać o istotnych różnicach w stawkach wynagrodzeń, wymuszonych w niektórych dyscyplinach konkurencją na pozaakademickim rynku pracy. Zazwyczaj nie jest możliwe obniżenie wymienionych kosztów i zmniejszenie subwencji w wyniku zmian współczynników kosztochłonności będzie prowadzić do ograniczenia badań i kształcenia.
9. Z powyższych względów w opinii Rady zmniejszenie rozpiętości współczynników kosztochłonności powinno być połączone z mechanizmem zapewniającym zachowanie wysokości subwencji dla tych uczelni, które traciłyby na proponowanych zmianach. Gdyby taki mechanizm nie był obecnie możliwy, Rada sugeruje odłożenie wprowadzania zmian współczynników kosztochłonności aby nie pogłębiać problemów z prowadzeniem kosztochłonnych, ale bardzo istotnych dla kraju, kierunków kształcenia i badań.

Uchwałę otrzymuje Minister Edukacji i Nauki.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys